

Geografia religijna starej Europy

Po sformowaniu i umocnieniu się zachodnio-rzymskiego imperium Karola Wielkiego w 800-tnym roku, w połowie IX w. granice politycznych interesów i kulturalnych wpływów pomiędzy wschodnim (bizantyjskim) i zachodnim (rzymskim) cesarstwem granice szły po linii od Bałtyku Wisłą, Sanem przez Karpaty, niewyraźną linią schodziła do Adriatyku w okolicach dzisiejszego Triestu. Ta linia podzieliła także świat słowiański na dwie części, które rządziły się odmiennymi, politycznymi, kulturalnymi i kościelnymi wpływami. Kościół powszechny podzielony był terytorialnie na kościół wschodni z ośrodkiem w Konstantynopolu (Carhorod) i kościół zachodni z ośrodkiem w Rzymie. Walka między Wschodem i Zachodem o słowiańskie ziemie zaczęła się w IX i X w. . Odbyła się ona w dwóch etapach: w pierwszym chodziło o terytoria na południe od Karpat (narody Bułgarów, Serbów, Chorwatów, Czechów, Morawów, Słowaków i Słoweńców); w drugim na Północ od Karpat (narody Łużyczan, Polan Rusinów-Ukraińców). Przy tym należy zaznaczyć, że nie było jeszcze Białorusinów i Moskowitów. Do połowy IX w. nie było ostrych kontrastów między Wschodem i Zachodem w walce o wpływy na słowiańskich ziemiach.

Dopiero w połowie IX wieku na południe od Karpat powstały dwa mocne państwa: państwo Bułgarskie i państwo Morawsko-panońskie. Tymi terytoriami zainteresowały się Rzym i Bizancjum. Już wówczas w te obydwie narody słowiańskie przenikało chrześcijaństwo: do Bułgarii z Bizancjum a do Morawii z łacińskiej Germanii. Jednak na przekór Bułgaria poprosiła do siebie misjonarzy z Rzymu a Morawia poprosiła do siebie misjonarzy z Bizancjum, która wysłała do Morawii sławnych braci Cyryla i Metodego. To skrzyżowanie wpływów spowodowało konflikt pomiędzy Wschodem i Zachodem. Dochodzi do pierwszej schizmy za panowania patriarchy Focjusza. Spór pomiędzy Focjuszem a Rzymem usunięto wtedy kiedy Rzym wycofał swoje duchowieństwo z Bułgarii a Bizancjum swoje z Morawii. Car Borys Bułgarski wybrał Bizancjum i przy okazji przyjął wygnańców z Morawii-słowiańskich duchownych - uczniów Cyryla i Metodego i tym samym, stworzył mocny fundament pod słowiański ryt Bułgarskiej cerkwi. Tym aktem Bułgaria sprzeciwiła się i Rzymowi i Bizancjum przyjmując chrześcijaństwo i ryt słowiański. Przy tym również należy podkreślić, że powstanie tzw. rytu słowiańskiego w wersji językowej i obrzędowej jest zasługą św. Cyryla i Metodego. Tym zdobyli sobie ogólne uznanie wśród bułgarskiego narodu. Germania w Morawii przeorganizowała chrześcijaństwo na łacińskie ale słowiańskie formy pozostawały tam jeszcze długi czas. W ten sposób została wyprostowana granica pomiędzy dwoma cesarstwami: bizantyjskim i rzymskim

Wydarzenia na terytoriach bułgarsko-morawsko-panońskich miały wpływ i na południowo-zachodni słowiański świat (Słowenia, Chorwacja, Serbia). Słoweńsko-chorwackie terytoria dostały się pod wpływ łacińskiego kościoła. W Serbii swoje wpływy wzmacnia Bizancjum wysyłając swoich misjonarzy, gdzie spotkały się dwa rytury: bizantyjski i słowiański pochodzący od uczniów Cyryla i Metodego wygnańców z Morawii. W ten sposób została stworzona serbsko-słowiańska cerkiew, której bazą była bizantyjska i słowiańska forma chrześcijaństwa.

Nie wszystkie szlaki bułgarsko-morawsko-panońsko-serbsko-chorwacko-

słowiańskiego chrześcijaństwa prowadziły na południe ale także na północ i na północny wschód przez Morawską Bramę i rzeki : Wisła San i Dniestr. Tym Szlakiem ruszyli uczniowie Metodego , których wygnał w 886 r. morawski książę-Swiętopelk. W roku 894 dochodzi do najazdu i rozgromienia państwa morawskiego przez Germanów i dzikie , azjatyckie ordy Ugrów (później Węgry) .Uciekinierzy polityczni i chrześcijanie z Morawii wybrali kierunek na Północ za Karpaty niosąc tym samym chrześcijaństwo , którego ślady odkryto na wschód od Sanu w Galicji i dalej na wschód do Dniepru.

Wielki wpływ na chrześcijaństwo Rusi- Ukrainy miały wydarzenia w państwie Polan (Polska).W 966 roku książę Mieszko I przyjął oficjalnie chrześcijaństwo z Czech.W ten sposób chciał uniezależnić się od Germanii. Państwo Polan-Polska weszła w zachodnio-łacińskie wpływy. Przez Polskę przechodziła granica dwóch kulturalno-religijnych światów.

ks.mgr Roman Malinowski

Opracowanie w oparciu o kroniki *Powieść minionych lat*